

Nr 211.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel till förstärkning av arbetskrafterna å finansdepartementets regeringsrättsbyrå; given Stockholms slott den 7 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att till förstärkning av arbetskrafterna å finansdepartementets regeringsrättsbyrå, i enlighet med vad i ovannämnda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden närmare utvecklats, anvisa såsom förslagsanslag, högst,

dels å *tilläggsstat för år 1919* ett belopp av kronor 3,300,
dels ock å *extra stat för år 1920* ett belopp av kronor 6,725.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars
1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde:

På sätt jag under punkten 4 i det vid den till innevarande års riksdag avlätna statsverkspropositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden framhöll hade inom finansdepartementet utarbetats förslag till förstärkning från och med den 1 juli 1919 av arbetskrafterna å nämnda departements regeringsrättsbyrå, vilket förslag för yttrande remitterats till löneregleringskommittén. Som remissen då ännu icke besvarats, kunde något definitivt förslag i frågan icke framläggas, men beslöt Kungl. Maj:t på min hemställan, att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde vara riksdagen förelagd, till arvode åt en särskild föredragande i regeringsrätten m. m. beräkna *dels* å tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, av 2,600 kronor, *dels ock* bland de extra anslagen för år 1920 ett förslagsanslag, högst, av 5,200 kronor. Över omförmälda inom finansdepartementet utarbetade förslag,

som hade formen av en å regeringsrättsbyrå upp gjord, till mig ställd promemoria, har löneregreringskommittén numera den 28 februari 1919 avgivit yttrande. Med anledning härav torde jag få ånyo anmäla ärendet för Kungl. Maj:t.

Jag anhåller därvid att till en början få bringa i erinran vad löneregreringskommittén i sitt den 15 februari 1917 avgivna betänkande angående reglering av löneförhållanden m. m. vid statsdepartementen (delen LIII av kommitténs tryckta betänkanden) yttrat med avseende å den för föredragningen i regeringsrätten erforderliga personalen i allmänhet och särskilt beträffande ifrågavarande byrås organisation.

Under rubriken »*allmänna erinringar och förslag*» framhöll kommittén i sitt nämnda betänkande, hurusom dåvarande landshövdingen Axel Schotte — i betänkande angående statsdepartementens verksamhetsområden och arbetsformer m. m. — beträffande organisationen av Kungl. Maj:ts kansli, fränsett statssekreterare- och expeditionschefsposterna, utgått ifrån, att några mera avsevärda organisationsförändringar icke för det dåvarande borde ifrågasättas.

Med erinran härom anförde kommittén vidare, att således allt fortfarande inom departementen skulle finnas anställda kansliråd, vilka, om byråindelningen inom departementet vore införd, skulle såsom byråchefer förestå var sin byrå och vilkas åligganden i främsta rummet skulle bestå uti att till föredragning bereda de på Kungl. Maj:t i statsrådet ankommande administrativa mål och ärenden, som till byrån överlämnades, samt att i dessa föreslå beslut. De skulle därjämte, bland annat, med uppmärksamhet följa sådana frågor, vilka fölle inom byråns verksamhetsområde, samt, i förekommande fall, i dem utarbeta förslag och utlåtanden.

I fråga om föredragningen i regeringsrätten syntes det kommittén böra erinras, att vid regeringsrättens inrättande avsikten var, att föredragningen därstädes i allmänhet skulle handhavas av vederbörande byråchef i statsdepartement.

Lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt den 26 maj 1909 stadgade visserligen, att »föredragande i regeringsrätten vare, efter Konungens bestämmande, ämbets- eller tjänsteman i det statsdepartement, vartill det ärende, som skall föredragas, enligt stadgad fördelning hörer», men i kungl. stadgan den 5 juni 1909 angående behandlingen inom statsdepartementen av ärenden, som tillhörde Kungl. Maj:ts regeringsrätt, hade föreskrivits, att de besvärsmål och andra ärenden, som borde i

Löne-
reglerings-
kommitténs
betänkande
15/2 1917.

regeringsrätten förekomma, skulle beredas och föredragas av kansliråden i det statsdepartement, vartill desamma enligt stadgad fördelning hörde; dock att Kungl. Maj:t, där så finnes erforderligt, förordnade kanslisekreterare eller annan tjänsteman inom departementet att vara föredragande inför regeringsrätten.

Utvecklingen hade sedermera gått i den riktningen, att föredragningen i regeringsrätten i regel uppdragits åt särskilda föredragande, vilka uteslutande eller i huvudsak ägnat sig åt detta arbete.

Twivelsutan — yttrade kommittén vidare — vore den ursprungliga tanken, att vederbörande byråchef skulle föredraga i såväl statsrådsberedningen som regeringsrätten, grundad på goda skäl, om än, såsom påvisats, förhållandena utvecklats i en motsatt riktning. Utan att då vilja göra något mera bestämt uttalande för den ena eller andra anordningen, hade kommittén — med anslutning till den uppfattning, att därest föredragningen i regeringsrätten vore av en omfattning, som krävde, att särskild föredragande uteslutande eller i huvudsak ägnade sig däråt, den särskilda föredraganden borde hava kansliråds ställning — funnit ändamålsenligt, att antalet kansliråd i vederbörande departement så beräknades, att möjlighet bereddades att efter vederbörandes beprövande använda den ena eller den andra anordningen.

Beträffande den övriga tjänstepersonal, som vore erforderlig inom statsdepartementen, hade landshövdingen Schotte i sitt betänkande framhållit, hurusom enligt hans mening två behov huvudsakligen gjorde sig gällande, det ena att kunna påräkna tjänstemän inom departementen, som kunde biträda byråcheferna (kansliråden) vid föredragningen, och det andra att ernå ett avskaffande i lämplig omfattning av det dåvarande extraordinariesystemet.

För uppnående av dessa syftemål hade landshövdingen Schotte föreslagit dels att med ombildning av de dåvarande kanslisekreterarbefattningarna skulle inrättas ett lämpligt antal dylika tjänster av andra normalgraden, dels ock för extraordinariesystemets begränsning att på departementens stater skulle uppföras ett antal befattningar av första normalgraden och därigenom i lämplig omfattning beredas ordinarie anställning åt sådana amanuenser med fast arvode, vilka under alla förhållanden erfordrades därstädes och för vilka hel sysselsättning kunde givas enbart i departementet.

Vad landshövdingen Schotte i omförmälda hänseende yttrat och föreslagit fann kommittén välgrundat och för arbetet inom departementen ändamålsenligt och betydelsefullt, och ville kommittén i det hela uttala sin anslutning därtill.

Vad anginge de nya kanslisekreterarna i andra normalgraden, skulle enligt landshövdingen Schottes förslag av deras innehavare krävas ett kvalitativt högre och mera ansvarsfullt arbete än vad som enligt då gällande instruktion ålåg kanslisekreterare. Dem borde — i anknytning till vad som dåmera gällde för innehavare av andragsbefattningar i vissa centrala verk — kunna åläggas att för vissa ärenden eller viss grupp av ärenden vid tillfällen av behov fullgöra den föredragnings-skyldighet i statsrådsberedningen, som kansliråden ej själva medhonne, ävensom tillfällig, vissa grupper av mål omfattande föredragning i regeringsrätten. Dem skulle ock åligga att biträda statssekreterare, expeditionschef och kansliråd i allt, som ålåg dessa.

Vad härefter beträffar de *särskilda departementen*, tillhöra dessa, med hänsyn till behovet av föredragande i regeringsrätten, två grupper, nämligen dels de, vilkas regeringsrättsmål äro så fåtaliga, att en särskild föredragande ej kan erhålla full sysselsättning med dessa måls beredande och föredragning, och dels de, där särskild föredragande av regeringsrättsmål bliver tillräckligt sysselsatt av denna sin uppgift.

Till den förra gruppen höra justitie-, utrikes- och sjöförsvarsdepartementen. För dessa beräknades därför av löneregleringskommittén i dess ifrågavarande betänkande icke någon föredragandetjänst enbart med hänsyn till tjänstgöringen i regeringsrätten.

Till den senare gruppen höra de övriga departementen.

Då av sistnämnda departement allenast civil- och finansdepartementen i avseende å regeringsrättsmålen hava så omfattande arbetsbörda, att en föredragande ej är tillräcklig för fullgörandet av arbetet å regeringsrättsbyrån, torde det ligga närmast till hands att beträffande regeringsrättsbyråns organisation jämföra dessa båda departement. Jag torde därför kunna inskränka mig till att av vad löneregleringskommittén i sitt betänkande av den 15 februari 1917 yttrat angående de särskilda departementen omnämna allenast vad kommittén har att anföra i fråga om civil- och finansdepartementen. Ett utdrag av vad kommittén jämväl beträffande lantförsvars-, ecklesiastik- och jordbruksdepartementen yttrat återfinnes emellertid i kommitténs i nu förevarande ärende avgivna utlåtande och tillåter jag mig hänvisa därtill.

Vidkommande *civildepartementet*, erinrade kommittén, att föredragningen av mål hos regeringsrätten för det dåvarande ombesörjdes av dels två särskilda föredragande, dels ock därjämte, vad besvärsmålen beträffande lantkommuns beslut anginge, av kanslirådet å första byrån.

Enligt vad kommittén inhämtat, hade antalet sistnämnda besvärsmålen

mål hållit sig tämligen konstant — omkring 60—70 om året. Föredragningsstiden beträffande dessa mål hade utgjort 2½ timme en gång i månaden (motsvarande 6—7 dagar om året). Antalet övriga inkomna besvärsmål hade för åren 1910—1916 utgjort respektive 120, 100, 104, 155, 174, 178 och 202. Föredragningsdagarnas sammanlagda antal för sistnämnda mål hade under vart och ett av de senaste åren före 1916 utgjort 20 hela samt 10 halva dagar enligt fastställd fördelning jämte några extra dagar — sammanlagt således årligen omkring 26 dagar eller, besvärsmålen beträffande lantkommuns beslut inräknade, 32—33 dagar. För år 1916 hade ansetts nödvändigt att i den fastställda fördelningen upptaga ytterligare 10 halva föredragningsdagar för de besvärsmål, som ej avsåge klagan över lantkommuns beslut.

Det hade från departementets sida gjorts gällande dels att regeringsrättsmålen från civildepartementet i stort sett vore svårare än dem, som tillhörde annat departement, dels ock att desamma vore av synnerligen skiftande beskaffenhet och ofta föranledde en hel del föregående skriftväxling.

De för det dåvarande i departementet anställda två särskilda föredragande vore — anförde kommittén vidare — efter vad som upplysts, i det närmaste fullt sysselsatta med detta sitt arbete. Det hade föreslagits, att ifrågavarande tjänster skulle förändras till byråchefsbefattningar. I allt fall syntes, efter vad alternativt föreslagits, förhållandena motivera inrättande för ändamålet av dels en byråchefsbefattning och dels en befattning som särskild föredragande mot arvode, ej väsentligen understigande byråchefs avlöning. I båda fallen syntes emellertid kunna förutsättas, att besvärsmålen angående lantkommuns beslut kunde medhinnas av de nya befattningshavarna.

För egen del anförde kommittén, att i fråga om föredragningen av mål hos regeringsrätten kommittén hyste den uppfattningen, att för denna föredragning icke i något departement för det dåvarande borde anställas mer än ett kansliråd. Det föreläge emellertid inom civildepartementet behov av ytterligare arbetskraft för ändamålet. Vid detta förhållande och då, såsom ock från departementet blivit upplyst, arbetet ej syntes fullt motivera ännu en ordinarie befattningshavare med kansliråds ställning, ansåges medel böra tillsvidare beredas å extra stat till arvode åt en för ifrågavarande ändamål förordnad särskild extra föredragande. Arvodet syntes böra beräknas till 7,000 kronor eller enahanda belopp, som för det dåvarande i regel utginge till särskilda extra föredragande i departementen.

Kommittén föreslog följaktligen *dels* att för föredragningen av

mål hos regeringsrätten å civildepartementets stat måtte uppföras en kansli-rådsbefattning, dels ock att åtgärder måtte vidtagas för beredande åt en extra föredragande för dylika mål inom departementet av ersättning till belopp av 7,000 kronor.

Såsom *biträde* åt föredragandena av regeringsrättsmål i vart och ett av lantförsvars-, civil-, ecklesiastik- och jordbruksdepartementen föreslog kommittén i enlighet med framställningar från vederbörande departement anställande av en andre kanslisekreterare.

Vad angår *finansdepartementet* har lönerogleringskommittén i sitt ovannämnda betänkande (delen LIII) framhållit och erinrat, bland annat, att beträffande den ena av departementets dåvarande två byråer — byrån för beskattnings-, tull-, pensions- m. fl. ärenden — så gott som från början av regeringsrättens tillkomst måst tillgripas utvägen att anlita särskild extra föredragande för de mål, som ankomme på regeringsrättens avgörande. För åren 1909 (delvis), 1910 och 1911 samt förra hälften av år 1912 hade Kungl. Maj:t förordnat en av departementets kanslisekreterare att vara extra föredragande i regeringsrätten.

Då sålunda behovet av en dylik arbetskraft för det dåvarande och jämväl för en avsevärd tid framåt ansågs oavvisligt, hade vid 1912 års riksdag framlagts förslag att bereda den extra föredraganden en fastare ställning. Samma års riksdag hade ock för ändamålet beviljat på extra stat för år 1913 ett belopp av 10,500 kronor, varav 3,500 kronor avsetts för senare delen av år 1912. Sedermera hade för vart och ett av åren 1914—1917 till ersättning åt en extra föredragande i finansdepartementet beviljats ett extra anslag av 7,000 kronor.

Efter att hava erinrat, bland annat, hurusom ärendena i finansdepartementet i stort sett fördelade sig för det dåvarande på fyra avdelningar, nämligen dels de dåvarande två ordinarie byråerna, skattebyrån och handelsbyrån, dels ock två senare tillkomna avdelningar, lånebyrån och den särskilda föredragandens i regeringsrätten byrå, å vilken sistnämnda byrå tjänstgjorde utom föredraganden blott en extra amanuens, meddelade lönerogleringskommittén vidare i sitt meranämnda betänkande, att från departementet betonats, att det för arbetet därstädes skulle vara en fördel, om till sistberörda byrå kunde förläggas all föredragning av mål hos regeringsrätten. Denna föredragning fullgjordes nämligen då dels av den extra föredraganden med en hel föredragningsdag i veckan dels ock av vartdera kanslirådet med en halv föredragningsdag var tredje vecka.

Dessutom hade från departementet framhållits, att, alldenstund den

extra regeringsrättsföredraganden redan då vore nästan mer än skäligen betungad med arbete, han givetvis ej kunde belastas med ytterligare föredragning, utan syntes till fullgörande av den kansliråden åvilande föredragningsskyldigheten böra anställas å ifrågavarande byrå en kanslisekreterare av högre grad, som jämväl kunde övertaga någon del av den extra föredragandens föredragningsskyldighet. Den ifrågavarande extra föredragandens befattning borde förändras till en kanslirådsbefattning, särskilt med hänsyn därtill, att det för departementets skattelagsstiftningsarbete vore angeläget, att man kunde städse på platsen påräkna och för längre tid bibehålla en i skattelagarnas tillämpning väl förfaren man.

För egen del anförde kommittén, att det från departementet framställda förslaget innebure, att de extra befattningar, vilkas innehavare för det dåvarande till art och omfattning fullgjorde en föredragningsskyldighet motsvarande vad som ålåg byråchef, förändrades till ordinarie kanslirådsbefattningar. Förslaget avsåge således icke någon ökning av arbetskrafterna utöver vad som då funnes, utan ginge endast ut på att åvägabringa en fastare organisation av de inom departementet rådande förhållandena. Kommittén hade för sin del intet att erinra häremot och förordade följaktligen, att å finansdepartementets stat uppfördes, bland andra, en kanslirådsbefattning för föredragningen hos regeringsrätten.

Vad därefter anginge kanslisekreterare av högre grad innebure departementets förslag, att en dylik befattningshavare skulle biträda vid föredragningen av mål hos regeringsrätten. Med hänsyn till arten och mängden av de mål, som tillhörde finansdepartementets föredragning i regeringsrätten, syntes en ytterligare föredragande vara erforderlig, och då den anordning i detta hänseende, som föreslagits, från departementets sida på grund av där rådande särskilda förhållanden i förevarande avseende betonats såsom starkt önskelig, hade kommittén för sin del ej velat motsätta sig uppförande å stat av denne kanslisekreterare av högre grad.

Vad organisationen av finansdepartementets nuvarande regeringsrättsbyrå beträffar har löneregleringskommittén slutligen i sitt ifrågavarande betänkande meddelat, att från departementet föreslagits uppförande å stat av visst antal kvinnliga biträden av andra graden, därav ett för tjänstgöring hos vederbörande föredragande av mål hos regeringsrätten; och hade kommittén icke något att erinra häremot.

Regeringsrättsbyråns arbetskrafter borde således enligt löneregleringskommitténs i dess omförmälda betänkande uttryckta mening utgöras av ett kansliråd, en förste kanslisekreterare och ett kvinnligt biträde av andra graden.

I de avseenden, varom i nu förevarande ärende är fråga, fattade statsmakterna beslut i enlighet med löneregleringskommitténs förslag (år 1917: proposition nr 230 och riksdagens skrivelse nr 373).

1917 års
riksdag.

Jag övergår härefter till att omnämna det huvudsakliga innehållet i den å finansdepartementets regeringsrättsbyrå upprättade promemorian.

Regerings-
rättsbyråns
p. m.

I nämnda promemoria erinras till en början om, huru departementets regeringsrättsföredragning varit ordnad, innan departementets nuvarande organisation med 1918 års ingång trädde i kraft, samt meddelas, bland annat, att å regeringsrättsbyrån dåmera tjänstgjorde, utom byråns nyssnämnda personal, även en å annan byrå i departementet anställd amanuens, vilken mot särskilt arvode av 500 kronor för år förde protokollet i regeringsrätten vid departementets föredragningar därstädes.

Vidare framhålles, att den å regeringsrättsbyrån anställde förste kanslisekretären förutsatts skola, jämte sin föredragning i regeringsrätten, biträda kanslirådet å byrån med beredning av mera invecklade mål, verkställandet av undersökningar, uppsättandet av svårare rubriker och i övrigt stå till kanslirådets förfogande för fullgörandet av det mera kvalificerade arbete, denne önskade hava utfört.

Beträffande de nuvarande förhållandena å regeringsrättsbyrån och det framställda förslaget till ändring däri innehåller promemorian huvudsakligen följande.

Finansdepartementet hade år 1918 tilldelats 50 hela föredragningsdagar i regeringsrätten, vilka infölle å fredagar och var fjärde onsdag.

Detta antal föredragningsdagar syntes emellertid vara för litet för att undvika balans av departementets regeringsrättsmål.

För föredragningskyldighetens fullgörande hade utom kanslirådet å byrån jämväl förste kanslisekretären därstädes måst helt ägna sig åt föredragningen, vadan han ej kunde, såsom avsett varit, lämna kanslirådet biträde vid dennes arbete.

Följden härav vore, att ingendera av föredragandena å byrån hade någon hjälp vid målens beredning, vid uppsättningen av svårare rubriker och dylikt.

Detta vore så mycket olägligare som vissa omständigheter inträffat av beskaffenhet att tynga förarbetet till föredragningarna.

Sålunda hade, för att med hänsyn till förefintlig balans i möjligaste mån utnyttja de föredragningsstillfällena, som stode departementet till buds, själva föredragningen måst sammanpressas. Den därmed åsyftade effekten, nämligen att vid varje föredragning medhinna ett större antal mål, hade givetvis till omedelbar följd, att det varje föredragning föregående arbetet med målens beredning ökades ej endast kvantitativt genom ökningen av målens antal utan även kvalitativt, i det att särskild omsorg måste ägnas utgallringen av det material, som kunde anses få uteslutas vid föredragningen. Och vidare hade det i allt större omfattning blivit brukligt, att sammanställningar över i handlingarna förekommande sifferuppgifter och dylikt utarbetades för att tillhandahållas regeringsrättens ledamöter.

De förhållanden, som sålunda utvecklats sig å regeringsrättsbyrån, nödvändiggjorde vissa förändringar i avseende å byråns arbetskrafter.

Därvid hade man att utgå ifrån, att det ej rimligtvis borde fordras mer arbete av en föredragande än som svarade mot två och en halv föredragningsdagar

i månaden eller omkring 25 dagar om året (en föredragningsdag = cirka 4 timmar), vilket för övrigt ungefär motsvarade det arbete, som för närvarande presterades av kanslirådet å byrån.

Då departementet emellertid hade att svara för fem föredragningsdagar i månaden, återstode två och en halv dagar, vilka förste kanslisekreteraren måst övertaga.

För att kunna göra detta måste han givetvis befrias från skyldigheten att lämna arbetsbiträde åt kanslirådet.

Emellertid kunde de båda föredragandena icke undvara behörigen kvalificerat biträde vid målens beredning m. m. Det borde därför anställas till biträde åt kanslirådet en andre kanslisekreterare, vilken även kunde övertaga protokollsföringen i regeringsrätten vid byråns föredragningar, och till biträde åt förste kanslisekreteraren en amanuens.

Behovet av de sålunda ifrågasatta förändringarna beträffande regeringsrättsbyråns personal syntes kunna anses bliva konstant. I detta avseende återopades den fortgående utvecklingen av skattelagstiftningen och framhölls tillika, att den år 1918 verkställda allmänna omtaxeringen av fastigheterna komme att tillföra byrån ökat arbete.

Då genom den föreslagna anordningen förste kanslisekreteraren i stort sett skulle erhålla enahanda åligganden som kanslirådet, vore det skäligt, att honom bereddes viss avlöningsförbättring, och föreslogs i sådant avseende för honom ett lönetillägg å extra stat av 1,200 kronor, varigenom han skulle komma i åtnjutande av den för extra föredragande i statsdepartementen vanliga ersättningen eller 7,000 kronor för år. Av lönetillägget borde 700 kronor utgöra tjänstgöringspenningar.

Den nye andre kanslisekreteraren borde från och med år 1920 uppföras å ordinarie stat med den för sådan befattningshavare bestämda avlöning eller 4,000 kronor för år räknat.

För amanuensen borde beräknas ett arvode av 2,000 kronor. Till följd härav och då det nuvarande arvodet till protokollsförare i regeringsrätten ej längre skulle komma att utgå, borde departementets anslag till amanuenser m. m. höjas med 1,500 kronor.

Vad sålunda ifrågasatts för regeringsrättsbyråns vidkommande föreslogs att under övlig budgetår form vinna tillämpning redan från och med senare halvåret 1919.

I promemorian göres vidare en jämförelse i förevarande avseenden med de övriga statsdepartementen, särskilt med dem, där särskilda föredragande för regeringsrättsmålen äro anställda; denna jämförelse har närmare utförts i två promemorian åtföljande tabeller, vilka jag anhåller torde få såsom bilagor fogas vid detta protokoll.

I promemorian erinras ock om dåvarande chefens för finansdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet den 15 oktober 1909 vid behandling av fråga om förordnande av extra föredragande i regeringsrätten. Vid detta tillfälle hade departementschefen yttrat bland annat att, såsom framginge av den utredning, vilken åtföljde Kungl. Maj:ts proposition till 1909 års riksdag med förslag till vissa av inrättande av regeringsrätten m. m. föranledda författningar, finansdepartementet otvivelaktigt komme kvantitativt och säkerligen ock kvalitativt sett att lämna regeringsrätten långt större arbetsmaterial än något av de övriga departementen.

Slutligen framhålles i promemorian, att, därest ett särskilt handelsdepartement skulle komma att inrättas, detta icke syntes få någon större inverkan på antalet mål av beskaffenhet att böra från finansdepartementet föredragas i regeringsrätten.

Av berörda, vid promemorian fogade tabellbilagor inhämtas bland annat, följande.

Antalet av dels samtliga till Kungl. Maj:t inkomna regeringsrättsmål och dels de på finansdepartementet ankommande av dessa mål var respektive: år 1913 1,507 och 474, år 1914 1,569 och 563, år 1915 1,654 och 527, år 1916 1,727 och 539 samt år 1917 1,862 och 541.

Den effektiva balansen av regeringsrättsmål i finansdepartementet var den 15 november 1918, eller kort innan ifrågavarande promemoria avgavs, 202.

Beträffande de departement, varest särskilda tjänstemän äro utslutande sysselsatta för regeringsrätten, hava vissa ytterligare uppgifter meddelats.

Antalet under år 1918 till den 15 november inkomna regeringsrättsmål har sålunda varit i lantförsvars- 317 (däri inbegripet ett stort antal kristidsmål), i civil- 295, i finans- 547, i ecklesiastik- 360 och i jordbruksdepartementet 181.

Antalet föredragningsdagar i regeringsrätten år 1918 var för lantförsvars- 20, för civil- 34, för finans- 50, för ecklesiastik- 25 och för jordbruksdepartementet 25.

Såsom föredragande i regeringsrätten har vart och ett av nyssnämnda departement till sin disposition ett kansliråd. Därutöver disponerar civildepartementet en utslutande för regeringsrätten avsedd extra föredragande och finansdepartementet en förste kanslisekreterare, som är avsedd att biträda vid departementets föredragning i regeringsrätten. I ecklesiastikdepartementet anlitas vid förefallande behov annan tjänsteman inom departementet att, mot särskild ersättning, jämsides med kanslirådet föredraga i regeringsrätten.

I vartdera av lantförsvars-, civil-, ecklesiastik- och jordbruksdepartementen åtnjuta föredragandena biträde av en andre kanslisekreterare.

Dessutom äro å regeringsrättsbyråerna anställda i ecklesiastikdepartementet en amanuens, i vartdera av civil- och finansdepartementen ett kvinnligt biträde samt i finansdepartementet en protokollsförare.

I sitt över omförmälda promemoria avgivna yttrande av den 28 februari 1919 har löneregleringskommittén anfört följande.

Löneregleringskommitténs yttrande.

Såsom förut framhållits, är det arbete, som kräves för regeringsrättsmålen, av synnerligen olika omfattning i skilda departement.

I justitie-, utrikes- och sjöförsvarsdepartementen är ifrågakarande arbete ej av den betydelse, ett särskilda arbetskrafter måste disponeras för detsamma. Så är däremot förhållandet beträffande lantförsvars-, civil-, finans-, ecklesiastik- och jordbruksdepartementen. Men även mellan dessa sistnämnda departement förefinnes större eller mindre skillnader i förevarande avseende.

Att döma av det material, som varit för lönerogleringskommittén tillgängligt, synes sålunda arbetet med regeringsrättsmålen, i vad detsamma ankommer på föredragande i lantförsvarsdepartementet visserligen erfordra särskild föredragande, dock att dennes tid möjligen kan i någon mån räcka till även för annat arbete.

I jordbruksdepartementet åter tyckas ifrågakarande regeringsrättsgöromål väl svara emot en föredragandes arbetskraft, medan vad ecklesiastikdepartementet vidkommer en föredragande synes stundom icke räcka till för departementets göromål av berörda slag.

Beträffande civil- och finansdepartementen slutligen äro regeringsrättsmålen så krävande, att i vardera departementet stadigvarande behöves mer än en person för målens föredragning och därmed sammanhängande, på föredragande ankommande göromål.

Sådana förhållandena nu äro, utgöra således sistnämnda två departement med hänsyn till det arbete, regeringsrättsmålen tillföra dem, en särskild från de övriga departementen bestämt avskild grupp.

För bestridande av nämnda arbete har, såsom ovan framhållits, civildepartementet för sin del till förfogande ett kansliråd, en extra föredragande med årsavlöning av 7,000 kronor, en andre kanslisekreterare och ett kvinnligt biträde samt finansdepartementet ett kansliråd, en förste kanslisekreterare, en protokollsförare och ett kvinnligt biträde.

Den framställning, som nu föreligger från finansdepartementets regeringsrättsbyrå, åsyftar att få denna byrå utrustad med enahanda arbetskrafter som civildepartementets regeringsrättsbyrå disponerar, dock att dessutom en amanuens skulle anställas särskilt för biträde vid regeringsrättsgöromålen.

Att förstärkning av arbetskrafterna å finansdepartementets regeringsrättsbyrå är av behovet påkallad, synes lönerogleringskommittén uppenbart.

Vid bedömande av de anspråk, som i sådant avseende framställts från byrån, synes — i betraktande av den särställning civil- och finansdepartementen intaga med hänsyn till regeringsrättsarbetet och då inom vardera departementet allt dylikt arbete är sammanfört till en byrå samt arbetskrafterna å civildepartementets regeringsrättsbyrå äro, såvitt kommittén har sig bekant, väl behövlige och av, under nuvarande förhållanden, lämplig beskaffenhet — god ledning vara att hämta från en jämförelse mellan de båda byråernas arbetsbördor.

Vad härvid först beträffar antalet av de på byråerna ankommande målen, framgår av de ovan meddelade uppgifterna, att detta antal de senare åren i regel hållit sig för civildepartementet mellan 200 och 300 och för finansdepartementet mellan 500 och 600 för år.

Antalet mål är emellertid ej ensamt avgörande för arbetsbördans storlek. Målens beskaffenhet är därvid ofta av än större betydelse. Givetvis är det synnerligen vanskligt för kommittén att avgöra på vilkendera sidan övervikten i detta

hänseende må ligga. Man torde dock kunna i förevarande sammanhang bortse härifrån med hänsyn till vad i ämnet från vardera departementet framhållits.

En annan och sannolikt tillförlitligare grund för jämförelsen mellan byråernas belastning torde ligga i förhållandet mellan deras föredragningar. I detta avseende har meddelats, att civildepartementet tilldelats ungefär 34 och finansdepartementet 50 föredragningsdagar för år.

Av den nu gjorda jämförelsen vill kommittén draga den slutsatsen, att arbetet å finansdepartementets regeringsrättsbyrå väl motionerar denna byrås utrustning med enahanda arbetskrafter, som ansetts behövliga och lämpliga för civildepartementets regeringsrättsbyrå, förstärkta med en amanuens.

Löneregleringskommittén har därför i huvudsak intet att invända emot nu ifrågavarande framställning.

I budgetärt hänseende har kommittén däremot ansett sig böra göra en erinran emot det föreliggande förslaget.

För åvägabringande av den åstundade förstärkningen av arbetskrafterna å finansdepartementets regeringsrättsbyrå har ifrågasatts, utom extra anslag för ändamålet, ändringar i departementets ordinarie stat därhän, att ytterligare en andre kanslisekreterarbefattning skulle uppföras å staten samt anslaget till amanuenser m. m. höjas.

Som emellertid — även oavsett det ovan antydda inrättandet av ett handelsdepartement och den inverkan detta kunde hava å finansdepartementets regeringsrättsmål — jämväl andra förändringar i departementsindelningen lära vara påtänkta och dessa möjligen skulle kunna medföra lösgörandet på annat håll i Kungl. Maj:ts kansli av arbetskrafter, vilka med tillämpning av de för kansliet gällande avlöningsvillkoren lämpligen kunde förflyttas till finansdepartementets regeringsrättsbyrå, håller löneregleringskommittén före, att hela summan av de till den behövliga förändringen av nämnda byrås organisation erforderliga medlen bör tillsvida beviljas under form av extra anslag till förstärkning av byråns arbetskrafter.

Beloppet torde kunna beräknas *för helt år* på följande sätt:

tilläggsarvode till förste kanslisekreteraren	kronor	1,200
en extra andre kanslisekreterare	»	3,900
ersättning för semestervikariat vid den sistnämndes befattning	»	125
en amanuens	»	2,000
	kronor	7,225

varifrån emellertid bör avgå den nu från amanuensanslaget till protokollsföraren i regeringsrätten utgående ersättningen 500 kronor, vilket belopp genom protokollsförarens indragning bleve disponibelt för amanuensen, vadan det erforderliga extra årsanslagets slutsumma skulle belöpa sig till 6,725 kronor.

Förslaget att tillföra finansdepartementets regeringsrättsbyrå förstärkning av dess arbetskrafter redan från och med den 1 juli 1919 biträder kommittén. Det för år 1919 för ändamålet erforderliga anslaget torde, då semestervikariat vid den extra andre kanslisekreterartjänsten ej synes behöva förekomma nämnda år, böra beräknas till 3,300 kronor.

Under återopande av vad ovan anförts hemställer löneregleringskommittén om framställning till 1919 års riksdag, att för erforderlig förstärkning av arbetskrafterna å finansdepartementets regeringsrättsbyrå måtte anvisas
dels å tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 3,300 kronor,
dels ock å extra stat för år 1920 ett anslag av 6,725 kronor.

*Departements-
 chefen.*

Den i ärendet förebragta utredningen har övertygat mig om nödvändigheten av en förstärkning av arbetskrafterna å finansdepartementets regeringsrättsbyrå på sätt i förberörda promemoria föreslagits, dock att jag i likhet med löneregleringskommittén anser, att den ifrågasatta andre kanslisekreterartjänsten tillsvidare bör uppföras allenast å extra stat. Beträffande kostnaderna för de förändrade anordningarna är allenast att märka, att löneregleringskommittén utöver de i promemorian angivna beloppen upptagit ett belopp av 125 kronor till ersättning för semestervikariat vid nyssnämnda kanslisekreterartjänst, varjämte det för år 1920 beräknade avlöningsbeloppet vid sistnämnda tjänst med hänsyn till att densamma uppföres allenast å extra stat satts till 3,900 kronor i stället för i promemorian beräknade 4,000 kronor. Mot de av löneregleringskommittén sålunda jämkade kostnadsberäkningarna har jag ej något att erinra. Jag vill blott anmärka, att anledningen till att dessa beräkningar, jämväl med bortseende från omförmälda av kommittén vidtagna jämkningar samt en avrundning av det å tilläggsstaten begärda beloppet till jämna hundratal kronor, skilja sig från vad i statsverkspropositionen och i propositionen om tilläggsstat för år 1919 för här ifrågavarande ändamål äskats är att söka däri, att de för amanuensen å regeringsrättsbyrån avsedda beloppen ursprungligen beräknats skola utgå direkt från departementets anslag till amanuenser m. m. När nu emellertid det erforderliga kostnadsbeloppet icke till någon del torde komma att utgå såsom ordinarie anslag, synes vara lämpligt att, såsom löneregleringskommittén föreslagit, sammanföra samtliga de för genomförandet av de nya anordningarna behöfliga anslagsmedlen till två anslag att utgå, det ena å tilläggsstat för år 1919 och det andra å extra stat för år 1920.

På grund av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen

att till förstärkning av arbetskrafterna å finansdepartementets regeringsrättsbyrå, i enlighet med vad jag här ovan närmare utvecklat, anvisa såsom förslagsanslag, högst,

dels å tilläggsstat för år 1919 ett belopp av kronor 3,300

dels ock å extra stat för år 1920 ett belopp av kronor 6,725.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen i ämnet avlätas proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Lidholm.

Bilaga A.**I. Antal till Kungl. Maj:ts inkomna regeringsrättsmål.**

	1913	1914	1915	1916	1917
Justitiedepartementet	73	69	68	87	90
Utrikes- »	4	2	4	—	—
Lantförsvars- »	1) 189	225	282	273	354
Sjöförsvars- »	69	68	78	66	90
Civil- »	228	222	218	243	240
Finans- »	474	563	527	539	541
Ecklesiastik- »	260	258	299	318	327
Jordbruks- »	210	162	178	201	220
	1,507	1,569	1,654	1,727	1,862

II. Balans av finansdepartementet tillhörande regeringsrättsmål den 15 november 1918.

498 icke föredragna mål, av vilka 202 voro slutremitterade.

1) På detta departement faller en stor mängd mål, som äro föranledda av krigstiden. Också är balansen av slutremitterade icke föredragna mål avsevärd.

Bilaga B.

Antal inkomna regeringsrättsmål m. m. år 1918 i departement, varest särskilda tjänstemän äro uteslutande sysselsatta för regeringsrätten.

	Antal inkomna mål till d. 15/11 1918	Antal föredragningsdagar			Föredragande		Förste kansli-sekr. o. bitr. föredragande	Andre kansli-sekr.	Amanuens	Kvinnligt biträde
		Hela	Halva		Kansli-råd	Extra föredr.				
			kl. 10—1 1/2	kl. 1—1 1/2 3						
Lantförsvarsdepartementet	317 1)	20	—	—	1	—	—	1	—	2)
Civil- »	295	29	—	10	1	1	—	1	—	1
Finans- »	547	50	—	—	1	—	1	—	3)	1
Ecklesiastik- »	260	20	—	10	1	4)	—	1	1	—
Jordbruks- »	181	20	10	—	1	—	—	1	—	2)

1) Stor ökning av antalet på grund av krigstiden.

2) Kvinnligt biträde ej anställt särskilt för regeringsrätten, men för ändamål. varför sådant biträde erfordras, anlitas i departementet i övrigt anställda kvinnliga biträden.

3) En amanuens å annan byrå förordnad allenast för protokollet.

4) Därjämte anlitas vid förefallande behov annan tjänsteman inom departementet att jämsides med kansli-rådet föredraga, för vilket ändamål anvisats särskilt anslag å extra stat å 1.000 kronor.